

els films biogràfics –la primera de les tres variants– sobre la vida d'un determinat pintor famós. A banda de *Frida* i de *Pollock*, els més destacables (són els més capaços de descriure anímicament i intel·lectualment el personatge que biografien, de situar-lo en un context històric determinat i de mostrar-ne l'impuls i el procés creador), convé de remarcar dos films més que, tanmateix, i en veient els resultats finals, ni tan sols s'entén com cap productor va gosar de posar diners per finançar-los. Són *Klimt* de Raoul Ruiz (2006), interpretat per un John Malkovich amanerat i avorrit, i *Modigliani* de Mick Davis (2004), en què un Andy Garcia molt poc pertinent interpreta amb fanfarroneria i sense gràcia el pintor italià. Són, tant l'un com l'altre, exemples d'encís intel·lectual fallit i pedantesc, que ni tan sols l'interès natural que presenta el material tractat (permet de conèixer la vida de dos grans pintors, i els llocs per on es mogueren: la Viena que Klimt va revolucionar i el París en què Modigliani va agonitzar) no aconsegueix de salvar.

També dins aquesta mateixa línia, i igualment fracassada, es podria incloure *L'amor és el dimoni*: estudi per a un retrat de Francis Bacon, que a desgrat de comptar amb una parella protagonista d'envergadura (Derek Jacobi fent del tortuós pintor britànic i Daniel Craig interpretant l'amant inculte i elemental), acaba convertint-se en l'exemple més evident de cinema sobre art que degenera cap a la postal culturalista de cartó pedra. La vulgaritat de voler ser extravagant i molt original. L'avorriments i la banalitat de la pedanteria.

De la segona variant –la recreació en ficció d'un episodi històric en el qual hipotèticament un artista il·lustre va tenir un cert paper protagonista o al qual si més no va poder assistir com a espectador privilegiat–, l'any passat va estrenar-se *Els fantasmes de Goya* de Milos Forman, excel·lent pel·lícula que, a partir d'un guió de Jean-Claude Carrière, descriu l'Espanya de final del segle XVIII i principi del XIX, l'Espanya de la Inquisició primer i la Guerra del Francès després, l'Espanya en la qual Francisco de Goya (que no és tant el protagonista del film com el seu eix o el seu motiu central) va viure

i va pintar. És, sens dubte, un exemple de gran cinema culturalista o intel·ligent, perquè no tan sols és capaç de definir la personalitat del pintor i descriure la seva època, sinó també de crear un relat que entreté i commou.

Finalment, dins la tercera variant –la invenció d'una història fictícia protagonitzada per algun dels noms més emblemàtics de la història de l'art–, s'inclou un dels grans èxits literaris i cinematogràfics dels últims temps: *La noia de la perla*, la novel·la de Tracy Chevalier adaptada el 2003 al cinema per Peter Webber, que imagina, com a origen d'un dels quadres més famosos de Vermeer, interpretat per un Colin Furth mesurat, una fascinació del pintor per la bellesa plètòrica però innocent d'una de les joves criades de casa seva, Scarlett Johansson. *La noia de la perla* és segurament l'exemple recent més reeixit de cinema pictòric, perquè sap reutilitzar l'art del pintor que biografia, no només per explicar-ne el sentit i les motivacions, sinó també per crear-ne –la fotografia té una llum impecable, la història és una delicadesa, l'ambientació històrica és acurada, viva i natural– una obra d'art nova.

Sense fórmules, però amb requisits. Naturalment, no hi ha fórmules a l'hora d'acabar l'adaptació cinematogràfica de la vida d'un determinat artista o la recreació de la seva obra. Tot es pot fer de totes les maneres. O de cap. Ara bé, almenys una cosa és imprescindible sempre en aquests films: la construcció d'una història sòlida o si més no d'un personatge central molt fort, per mitjà del qual l'espectador pugui sentir que tota la resta –les obres d'art, l'ambient de l'època– es concreta, pren un sentit. És gairebé matemàtic. Les pel·lícules que reïxen a construir un personatge fort o a explicar una història persuasiva acaben essent de qualitat, o almenys interessants: *Frida*, *Pollock*, *Els fantasmes de Goya* i *La noia de la perla*. Les que no, en canvi, les que creuen que n'hi ha prou d'exhibir un cert (sovint mal entès) virtuosisme visual, acaben esdevenint pesades, planes, fallides. Indignes, en fi, de l'obra dels personatges extraordinaris que les protagonitzen.

Pere Antoni Pons

Es refundarà l'Institut Ramon Llull

Francesc Antich i Josep-Lluís Carod-Rovira han acordat la creació d'un nou Ramon Llull entre les Balears, Andorra i Catalunya.

Les declaracions d'intencions del president de les Balears, Francesc Antich, expressades fa poc a aquest setmanari –i publicades la setmana passada– han esdevingut realitat. No hi haurà una entrada de les Balears a l'Institut Ramon Llull (IRL), sinó que es crearà un nou organisme de promoció cultural conjunta dels governs de les Illes, Catalunya i Andorra, obert a incorporacions futures –País Valencià–, i en el qual cada una de les tres parts actuarà en igualtat amb la resta.

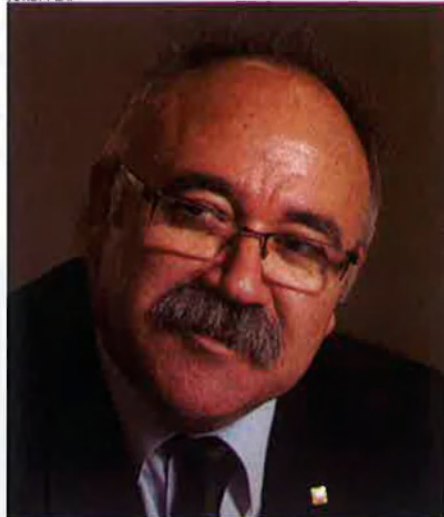
Carod a Palma. Una visita a Palma del vice-president de la Generalitat de Catalunya, Josep-Lluís Carod-Rovira, per a entrevistar-se amb el president illenc, Francesc Antich, va servir per a pactar com serà a grans trets el retrobament en la promoció cultural conjunta. Cal recordar que l'Institut Ramon Llull fou creat a Palma l'any 2000 entre el govern català, presidit per Jordi Pujol, i el balear, amb Antich al capdavant. Cinc anys més tard, el maig de 2005, va ser liquidat per un acord entre el president de Catalunya, Pasqual Maragall, i el de les Balears, Jaume Matas. D'aleshores ençà, l'IRL restà estrictament a les mans de la Generalitat catalana, mentre que el govern balear refundà l'Institut d'Estudis Baleàrics per a la promoció cultural exterior.

Carod anà a Palma el divendres dia

19. S'entrevistà amb el president Antich i, curiosament, no sortiren a donar comptes tots dos, sinó només el vice-president de la Generalitat. Carod confirmà, sense concretar les dates ni l'articulació exacta, que la versió actual de l'IRL deixarà pas a un nou ens de promoció cultural conjunta.

El vice-president català anuncià que "sota el paraigua de la màxima figura de les lletres catalanes, que és el nom de Ramon Llull, Catalunya, les Balears i Andorra participaran en la refundació d'un organisme comú". Volgué deixar molt clar que no serà "una incorporació de les Balears a l'actual Llull", sinó que, juntament amb Andorra, totes tres administracions es posaran a treballar immediatament per cercar la fórmula que pugui donar com a fruit el nou ens cultural. Carod reconegué que "la refundació no serà un procés senzill, perquè cal trobar la fórmula jurídica per a integrar dins d'una única entitat dos governs autònoms i un estat". Quant a Andorra, els dos polítics reunits a Palma parlaren telefònicament amb el

JORDI PLAY

MIQUEL PAYERAS

Carod i Antich han pactat a Palma la creació d'un nou Ramon Llull.

govern andorrà, que donà el vist-i-plau a la idea general.

No se sap pas encara quan hi haurà el nou ens conjunt. Ara bé, totes tres parts han pactat un calendari d'actuacions que tindrà la primera cita a Palma. Serà abans no acabi l'any, en una reunió en què es parlarà de les fórmules jurídi-

ques possibles. A partir d'aleshores, es podrà saber quines passes es faran i com. I, finalment, s'establirà un calendari definitiu que condueixi cap a l'acte protocol·lari de signatura de la creació del nou Ramon Llull.

Miquel Payeras

Trossos i mossos

Alfons Llorenç

Cocentaina

Ni el vent de ponent d'Almansa va agostar tots els sembrats ni el foc borbònic va assecar ni l'odi botifler va marcir totes les flors. Espigolant, espellucant, encara, es poden trobar costums i, fins i tot, institucions plenament forals, que s'han perpetuat més enllà de l'extermi programat pels antecessors dels qui ara s'inflamen en uns insignificants foguets. A Cocentaina, socarrada ja pels de sempre a les primerenques guerres del XIV, mauleta al XVII, s'ha mantingut al llarg de 661 anys la fira de Tots Sants, nascuda a l'època de la sobirania i emparada en el marc del furs de la nostra independència.

Fou creada per un privilegi "a perpetuïtat" de Pere II el del *Punyalet*, signat a València el 12 de maig de 1346 a fi de procurar la prosperitat ("meliorationem") de la vila. En atenció a l'estima pel seu oncle, el baró Alfons Roger de Lloria, el

fonament continua essent el fur I de la rúbrica XXI del llibre IV: "Les fires sien fetes tots temps en lloc on lo mercat és fait e qualque sia vindrà a aquestes fires sia salvu e segur en vinent, en estant i en tornant."

Cerimoniós establí una durada inusual de 15 dies ("duret per quindecim dies continue"). El rei marca com a inici la festa de sant Miquel ("incipiant die festi Sancti Michelis"), el sant que heretà, entre més, les característiques del déu Mercuri, vell advocat del comerç; però al segle XVII se'n modificaren les dates i es traslladà a l'1 de novembre.

Amb el temps va trencar el límits estrictes de la plaça de la Vila i a hores d'ara ocupa 60.000 metres quadrats i rep 350.000 visitants; ha passat de la venda de llavors, eines i bestiar per al treball als camps, tan necessaris a la tardor amb vista al cicle dels cereals, a l'oferta de maquinària agrícola, automòbils, tecnologia, ferramentes i materials de construcció. Ha evolucionat, però el seu